

terytorialnyh-organiv-pensijnogo-fondu-ukrayiny-v-umovah-pensijnoyi-reformy/ (дата звернення: 01.11.2019 р.).

4. Пенсійний фонд України інформує! Про нову систему обслуговування громадян в органах Пенсійного фонду України. URL: <https://golos.kyivcity.gov.ua/news/5561.html> (дата звернення: 01.11.2019 р.).

5. Що треба знати про реорганізацію Пенсійного фонду. URL: <https://www.pfu.gov.ua/pl/19391-shho-treba-znaty-pro-reorganizatsiyu-pensijnogo-fondu/> (дата звернення: 01.11.2019 р.).

Ясінська Ганна Романівна
заступник начальника відділу
«Центр оформлення документів №1»
Львівського міського управління ГУДМС у Львівській обл.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Протягом усієї історії людства міграційні процеси відігравали визначну роль у розвитку нашого суспільства. Безперечно, міграція здійснює величезний вплив на розвиток сучасної спільноти, в основному у соціально-економічному та демографічному аспектах, оскільки являє собою складне і комплексне соціальне явище, існування і перебіг якого зумовлений дією цілого комплексу чинників соціально-економічного, демографічного, політичного, етнокультурного характеру.

Державне управління міграційними процесами безпосередньо пов'язане з державною міграційною політикою, є своєрідною формою і засобом практичного втілення державної міграційною політики через адміністративний апарат держави – систему всіх органів, покликаних виконувати функції і завдання державного управління.

Державне управління у міграційній сфері – це вид суспільної діяльності, який передбачає систему скоординованих дій органів державної влади, направлених на контроль і регулювання суспільних відносин, пов'язаних із здійсненням зовнішнього та внутрішнього переміщення людей з метою досягнення певної організаційної мети. Таким чином, державне управління у міграційній сфері має дві важливі складові: регулювання та контроль за переміщенням людей.

Під державним регулюванням міграції розуміється прийняття відповідних законодавчих норм, програм, спрямованих на регулювання міграції або на стимулювання мігрантів до повернення на постійне місце проживання. Державне регулювання міграції є сукупністю заходів, спрямованих на розвиток і інтенсивність міграційних процесів, що здійснюються державою з метою забезпечення контролю та впорядкування міграційних потоків.

Поняття державного регулювання досить часто використовується в наукових дослідженнях, політичній літературі, науково-популярних виданнях, деяких нормативних актах. Державне регулювання і державне управління спрямовані на досягнення однієї мети – впорядкування соціальних об'єктів та соціальних процесів, переведення їх у необхідний стан. Проте державне регулювання відрізняється від державного управління специфічними засобами (методами) управлінського впливу. Причому державне регулювання не може бути використане без застосування методів безпосереднього впливу на об'єкти управління, і тому державне регулювання не можливе без державного управління.

Механізми державного регулювання – це сукупність форм, методів, інструментів управлінської діяльності, за допомогою яких держава встановлює правила впливу на міграційні процеси з певною метою. Такі ж механізми діють і у сфері державного регулювання міграційними процесами з акцентуванням на факторах, що формують обсяги, напрями, інтенсивність, особливості міграційних потоків, наслідки їх впливу на українське суспільство. Для міграційної сфери зазначені механізми виглядатимуть таким чином:

- суспільно-політичний – основоположний механізм, спрямований на об'єднання української нації через зростання національної самосвідомості, розуміння і сприйняття свого походження, історії, мови, культури, свідоме згуртування та об'єднання на ґрунті розуміння головних національних інтересів і вироблених спільних цілей у майбутньому, досягнення яких сприяло б розквіту й зміцненню української нації,

- інституційний – сукупність взаємопов'язаних цілями і завданнями інститутів державного управління, які генерують фактори прямої дії на міграційні процеси; інститутів державного управління, які утворюють фактори непрямої дії на міграційні процеси; організації, які сприяють функціонуванню міграційної сфери; структури, що забезпечують узгодження інтересів різних суспільних груп, координують їх діяльність

на національному та міжнародному рівнях з метою оптимізації міграційних процесів і використання їх як фактору підвищення добробуту країни і громадян;

– організаційно-правовий, як складова інституційного механізму, – відповідає за визначення ієрархії та зв'язків об'єктів і суб'єктів державного управління, що опікуються міграційними питаннями, їх організаційної структури, постановку цілей та завдань, визначення методів управління; формування та актуалізацію нормативно-правового забезпечення їх діяльності; забезпечення дотримання основоположних прав людини, у тому числі й на свободу пересування; забезпечення реалізації міжнародних принципів та норм міжнародного права, формування цілісної політики держави з питань міграційних переміщень;

– - соціально-економічний – сукупність всіх можливих практичних заходів, засобів та важелів соціального й економічного характеру, відповідних структур та регуляторів, методів управління, управлінських рішень, за допомогою яких реалізується соціально-економічна політика і здійснюється регулювання в міграційній сфері, та який має на меті зростання добробуту населення країни, формування соціальних стандартів якості життя на рівні запиту суспільства.

Досвід України свідчить, що іммігранти – це не тільки дешева робоча сила, а й цілий ряд додаткових проблем. Перш за все відбувається перенасичення ринку праці некваліфікованою робочою силою, знижується зарплата через конкуренцію з боку іммігрантів, як наслідок зростає безробіття серед місцевого населення і звичайно-ж зростання злочинності, в силу того, що багато нелегалів, не маючи засобів для існування, займаються пограбуванням, порушують звичаї та закони країни перебування. Причиною цього, вважаємо, надзвичайно лояльне українське законодавство до категорії подібного роду мігрантів. Зокрема, заборонене висилання або примусове повернення іммігранта в країну, з якої він прибув. Таким чином, азіатські та африканські нелегальні мігранти, прорвавшись в Україну, без перешкод можуть перевезти до себе всю свою велику родину. Зауважимо, що на сьогодні вони мають рівні права з громадянами України на пересування і вільний вибір місця проживання, роботи, підприємницької діяльності, що знижує можливості державних органів здійснювати контроль за дотриманням норм міграційного законодавства.

У цьому контексті українській владі необхідно посилити правила в'їзду іммігрантів некваліфікованої робочої сили, прийнявши до уваги

нову імміграційну політику США та створити переваги для висококваліфікованих фахівців, шляхом підняття рівня життя населення в нашій країні й створенням високооплачуваних робочих місць.

Надзвичайно привабливою для мігрантів є Федеративна Республіка Німеччина. У 2015 р. до Німеччини приїхало 12 млн. мігрантів, що на 2 млн. більше, чим у 2014 р. [1].

Зазначимо, що найбільшу етнічну меншину в Німеччині утворюють саме люди турецького походження. Група іммігрантів з турецьким корінням, на сьогодні, поповнюється за рахунок студентів, підприємців

Проте, українські мігранти також намагаються прорватися до Німеччини не тільки за кращим заробітком, а й за можливістю залишитися в розвиненій країні назавжди. У 2015 р. кількість українських мігрантів в Німеччині зросла до 261 тис. осіб, завдяки програмі етносоціального розвитку німецької меншини України у 2014-2017 рр., яку продовжили до 2021 р. Головна мета цієї програми - повна реабілітація етносів України, репресованих за національною ознакою; відродження, збереження і розвиток етнічної ідентичності німців України, їх історії, мови та культури. Збереження національної ідентичності німців можливе як шляхом інтеграції в український соціум, так і шляхом еміграції за межі України з подальшою інтеграцією в місця проживання німецьких діаспор. Тобто, німецька національна меншина активно підтримує всі демократичні перетворення в Україні, спрямовані на створення справжнього громадянського суспільства, якнайшвидшу інтеграцію нашої країни в міжнародні економічні, політичні та культурні структури, підвищення добробуту всіх верств і соціальних груп населення. Як результат, надання громадянам України німецької національності та членам їх сімей права спрощеного візового режиму, безвізового в'їзду в ФРН [2]. Враховуючи достатньо велику кількість українців в Германії вважаємо за доцільне підтримувати тісні зв'язки з українськими громадами та налагодити комунікації і взаємодії для загального аналізу факторів розвитку країни їхнього проживання.

Більшість мігрантів переважають в Північному Рейні-Вестфалії, Баден- Вюртемберзі і Баварії. Емігрували з Німеччини приблизно 4 млн. осіб. Основні країни для еміграції – Сполучені Штати Америки (627 тис.), Туреччина (275 тис.), Швейцарія (363 тис.) і Великобританія (322тис.) [3].

Міграційна політика Німеччини, так само, як і політика США все більше орієнтована на залучення висококваліфікованих фахівців,

базуючись як на економічних факторах, так і демографічних прогнозах, пов'язаних зі скороченням чисельності та старінням населення. У 2000 р. Німеччина ввела програму «Грін кард» для залучення кваліфікованих робітників в галузі, пов'язані з розвитком інформаційних технологій, засновану на бальній системі оцінки мігранта. Завдяки спрощеній адміністративній процедурі, віза на в'їзд для роботи по «грін кард» оформлюється досить швидко. На відміну від американської програми з аналогічною назвою, «грін кард» в Німеччині дає право на перебування і роботу в країні протягом п'яти років. Умовою участі в програмі є вища освіта (університетський чи політехнічний диплом). Через рік, допускається в'їзд і працевлаштування в Німеччині членів сім'ї фахівця. Квота працюючих за програмою «грін кард» встановлена в розмірі 10 тис. осіб на рік. З прийняттям в Німеччині нового Закону «Про імміграцію», який набрав чинності з 1 січня 2005 р., практично всі положення програми Green Card були збережені і навіть в де чому розширені. Збереглося, однак, і положення попередніх законодавчих актів, а саме: закордонний фахівець може бути запрошений на роботу тільки в тому випадку, якщо відповідного фахівця немає в країнах, що входять в ЄС. На практиці, якщо закордонний фахівець в сфері ІТ- технологій дійсно цінний для німецького роботодавця, завжди вдається позитивно вирішити питання оформлення на роботу в Німеччину за підписаним трудовим контрактом.

ФРН розробляє правові норми, відповідно до яких, дає дозвіл на в'їзд та слідкує за строками виїзду мігрантів. До основних завдань державної міграційної політики відносяться: захист державою прав та інтересів мігрантів, розвиток системи імміграційного контролю, регулювання міграційних процесів з урахуванням соціального, економічного, екологічного розвитку країни та регіону, створення умов для прийому та розміщення мігрантів.

Мігранти вносять значний вклад в суспільний і економічний розвиток Німеччини. Тому, федеральний уряд має намір підтримувати подальшу імміграцію, у тому числі через брак фахівців, що є наслідком демографічних змін. За останніми прогнозами, до 2060 р. населення Німеччини скоротиться до 62 млн. з 82 млн. на сьогоднішній день. Причина – демографічна ситуація, хоча Німеччина не завжди була вимираючою нацією. Насправді, ще 20 років назад Федеративна Республіка перебувала на такому рівні, який демографи називають «вікном можливостей». Тобто коли в країні низька народжуваність – порівняно мало дітей, які потребують матеріальної допомоги і догляду й

величезне населення дорослих людей, досить молодих і працездатних – що є джерелом прибутку для держави. Але, так як ситуація змінилася, зростаюча необхідність у фахівцях обумовлює продовження припливу кваліфікованих мігрантів до Німеччини, тому що частка людей з вищою освітою серед них перевищує аналогічну частку серед німців [4].

Проте, наслідки імміграції до Німеччини неоднозначні. З однієї сторони вона допомагає вирішити проблему старіння населення, імміграція позитивно позначається на ринках праці та в системах соціального забезпечення, адже міграційні потоки насамперед орієнтуються на економічне піднесення, тобто на ті місця, де рівень безробіття нижчий. У багатьох випадках мігранти самі створюють для себе робочі місця в країні, тим самим позитивно впливаючи на економіку загалом. З іншої сторони, Німеччина отримує додаткову конкуренцію на ринку, що призведе до зростання безробіття у майбутньому, і також додаткову соціальну напруженість у суспільстві через виникнення конфліктів на національному, релігійному ґрунті, а також зростання злочинності. Також не потрібно забувати про ситуацію із біженцями, яка з великими зусиллями знаходить якийсь контроль. Усе ж таки проблема прийому та розміщення біженців була б куди менш гострою для влади ФРН, якби притулок тут просили лише ті, хто й справді підпадає на Батьківщині під політичні репресії або рятує своє життя, якому погрожують (наприклад, воєнні дії). Але у загальному потоці присутні біженці з безпечних країн, де їм не загрожують ні політичні переслідування, ні воєнні дії. Якщо мігрант своєю діяльністю загрожує вільному демократичному правопорядку в Німеччині або бере участь у насильницьких діях, переслідуючи політичні цілі, або публічно закликає до застосування насильства, або погрожує застосувати насильство, він підлягає так званій регулярній висилки з країни перебування [5].

Для цього урядові ФРН потрібно створити такі умови, які задовольнятимуть як внутрішнє, так і зовнішнє середовище держави, а також забезпечать спокій та безпеку громадянам країни. Необхідно найбільше уваги приділити чіткому розмежуванню мігрантів на тих, хто їде дійсно з пошуком притулку, які й справді потребують захисту від переслідувань та обмежень власних прав на своїй Батьківщині, від тих, хто щонайменше викликає сумнів у поясненні мети зміни місця свого проживання.

Міграційна політика ФРН досить довгий час є прикладом для інших країн. Беручи до уваги досвід Німеччини у регулюванні міграційних

процесів, Україні, для залучення іммігрантів потрібно, перш за все створити відносно гнучку систему оподаткування і спростити процедуру реєстрації підприємств, а також надавати можливості мігрантам на безкоштовні курси української мови, історії, культури (з отриманням стипендії).

Література:

1. Иммиграционная реформа Трампа: кто выиграет, а кто проиграет из жителей бывшего СССР? URL : <https://www.currenttime.tv/a/28657120.html> (дата звернення: 02.08.2019 р.).
2. Определили 5 стран – лидеров по числу мигрантов на 2017 год. URL: <http://nashiusa.com/interesno/opredelili-5-stran-liderov-po-chislu-migrantov-v-2017-godu> (дата звернення: 06.10.2019 р.).
3. Білоцерківець В. В. Міжнародна економіка: підручник. Київ: Центр учб. літ., 2012. 416 с.
4. Программа этносоциального развития немецкого меньшинства Украины в 2014-2017 гг. URL : http://deutsche.in.ua/cms/about/program_develop.html (дата звернення: 02.10.2019 р.).
5. Германия вымирает?! / Информационный портал о Германии. URL : <http://www.de-portal.com/ru/default/articles/germanija-vymiraet.html> (дата звернення: 02.10.2019 р.).